

oproti exekuci a neuplatňování zmatečnosti ve sporu odpůrcím, dlužno uvážit i jednak, že nynější žalobce jest osobou práv neznalou, takže již proto velice pochybným byl by úsudek, že chtěl takto schváliti předchozí spor o otcovství a placení výživného, jednak, že zmatečnost rozsudku nebyl s to uplatňovati ani rekusem proti povolení exekuce, ani žalobami dle §§ 35 a 36 ex. ř. a uplatňování zmatečnosti námitkou ve sporu odpůrcím nebylo procesuálně přípustno, poněvadž zvrácení právoplatného rozsudku z důvodů § 529 c. ř. s. státi se může právě jen žalobou dle tohoto ř. a v řízení, jež pro tuto žalobu jest předepsáno, což plyne z toho, že úspěšnou žalobou pro zmatečnost zničí se zmatečné rozhodnutí s účinností pro všechny případy, kdežto rozebrání otázky zmatečnosti k příslušné obraně v jiném sporu mohl by se státi jen v důvodech, tyto však nejsou účastny právní moci a bylo by následkem toho pro tutéž námitku místo v každém sporu, v němž zmatečné rozhodnutí přicházelo by v úvahu.

Čís. 543.

Smlouva uzavřená pro společnost, jež teprve má se založiti, s ujednáním rozhodčího soudu pro spory ze smluvního poměru víže i v tomto směru budoucí smluvníky, třebaže mezi nimi o tom se pak zvláštní písemná úmluva nestala.

Dohoda o rozsudím nemusí státi se v téže listině. Stačí i výměna souhlasných dopisů.

(Rozh. ze dne 8. června 1920, Rv II 67/20.)

V komisinářské smlouvě ze dne 17. února 1912, již uzavřel žalobce s bankou, bylo stanoveno, že, zřídí-li banka ústřední prodejnu ve formě společnosti s r. o., nastoupí tato společnost místo banky jakožto komisionáře žalobce a to se všemi právy a závazky, jež z jejich poměru komisionářského plynou a že žalobce se zavazuje, že veškeré povinnosti, k nimž vůči bance touto smlouvou se zavázal, bez dalšího vybídnutí plniti bude v úplné míře i vůči této nové společnosti. Ve smlouvě té bylo též ujednáno, že spory z ní vyhrazeny jsou rozhodčímu soudu. Zmíněná společnost zřízena byla dne 15. dubna 1912 a podpisem svým prohlásila, že vstupuje v práva a závazky ze smlouvy ze dne 17. února 1912, a čemž byl žalobce uvědoměn. Nálezem rozhodčího soudu ze dne 28. dubna 1919 odsouzen byl žalobce k plnění v důsledku smlouvy ze dne 17. února 1912. Žalobě jeho, by nález rozhodčího soudu byl zrušen, procesní soud první stolice vyhověl. Důvody: Smlouva byla uzavřena mezi bankou a žalobcem, žalobce podepsal smlouvu o rozsudí pouze s bankou, nikoliv s žalovanou společností. Nejde tu o universální sukcesi, na níž se společnost odvolává. O takové sukcesi bylo by lze mluvit pouze tehdy, kdyby banka byla odstoupila společnosti celý závod nebo obchod, nikoliv však, jde-li o postup závazků a práv z jednotlivé smlouvy. Ustanovení smlouvy ze dne 17. února 1912, že se žalobce zavazuje, že veškeré povinnosti, k nimž se vůči bance touto smlouvou zavázal, bez dalšího vybídnutí plniti bude v plné míře i vůči nové společnosti, nelze vztahovati na to, že se žalobce podrobil tím rozhodčímu soudu, ježto tato věta dle názoru soudního dvoru vztahuje se v souvislosti s větou předcházející jen na zá-

vazky, jež plynou z poměru komisionářského. Podrobení se smírčímu soudu přešlo by arci dle názoru soudního dvoru na universálního sukcesora, avšak nikdy na singulárního nástupce, jakým je v tomto případě Ústřední prodejna. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Smlouvu ze dne 17. února 1912 nelze dle obsahu jejího považovati za smlouvu ve prospěch osoby třetí ve smyslu § 881 obč. zák. a to proto, poněvadž smlouvou měla nejen ústřední prodejna nabýti práv proti žalobci, nýbrž také žalobce práv proti ní. Zmíněné ustanovení smlouvy ze dne 17. února 1912 jest spíše pokládati za nabídku, kterou činí žalobce a banka nové společnosti pro případ, že k jejímu zřízení dojde, by vstoupila do smlouvy na místo banky. Tuto nabídku přijala nová žalovaná, byvši zřízena, tím, že, jak jest nesporno, podpisem svým potvrdila, že vstupuje v práva a závazky z ujednání ze dne 17. února 1912, o čemž žalobce byl uvědoměn. Tím nastal přímý právní poměr mezi žalobcem a žalovanou a žalovaná nabyla práva přímo ze smlouvy mezi ní a žalobcem takto uzavřené. Žalobce namítá a soud prvé stolice mu v tom přisvědčuje, že závazek žalobcův, plniti veškeré povinnosti ze smlouvy i vůči nové společnosti lze vztahovati jen na povinnosti, jež plynou z poměru komisionářského, nikoliv však též na povinnost, podrobiti se rozhodčímu soudu, kdyby ze smlouvy vzešly spory mezi ním a žalovanou. Tomuto názoru nelze však přisvědčiti. Celé ujednání ze dne 17. prosince 1912 jest věnováno úpravě poměru komisionářského a součást této úpravy tvoří i konečné ustanovení, že ve sporech, jež by z tohoto ujednání vzešly, rozhodovati má rozhodčí soud. Jelikož se žalobce zavázal, plniti vůči žalované veškeré povinnosti ze smlouvy, dlužno vztahovati jeho závazek na smlouvu jako celek a tudíž také na ujednání o rozsudím a stejně jest tomu tak u žalované, která vstoupila ve veškerá práva a závazky ze smlouvy. Vztahuje-li se však nabídka žalobcova, učiněná žalované ve smlouvě ze dne 17. února 1912, by vstoupila do smlouvy, i na ujednání o rozsudím a přijala-li žalovaná tuto nabídku, pak došlo přímo mezi žalobcem a žalovanou ke smlouvě o rozsudím, která vyhovuje úplně předpisům § 577 c. ř. s., poněvadž jak nabídka tak i přijetí její staly se písemně. Není tudíž správné, že mezi žalobcem a žalovanou není smlouvy na smírčí soud, čímž žaloba pozbývá veškerého podkladu. Než ani mínění soudu prvního, že závazek, podrobiti se rozhodčímu soudu, nemůže přejíti na singulárního nástupce, není správné. Smlouva o rozhodčím jest smlouvou soukromoprávní, byť i civilní řád soudní upravil ve veřejném zájmu rozhodčí řízení donucovacími předpisy. Jest to smlouva vedlejší při smlouvě, upravující hmotná práva smluvních stran. Podle § 1394 obč. zák. jsou práva nastupitelova v příčině postoupené pohledávky táž jako práva postupitelova, nastupitel nabývá postoupené pohledávky tak, jak příslušela postupiteli i se všemi právy vedlejšími. Vyjmuta jsou pouze práva, lpící na osobě. Takovým právem však není právo ze smlouvy o rozhodčím. Straně z pravidla nesejde na tom, kdo ve sporu před rozhodčím bude jejím protivníkem, nýbrž jí jde o to, aby spor byl rozhodnut soudci odborných znalostí neb v řízení pokud možno rychlém a jednoduchém. Stejně jako § 1394 obč. zák. ustanovuje také § 1407 obč. zák. při převzetí dluhu, že závazky přejímatele jsou v příčině převzatého dluhu tytéž jako závazky dosavadního dlužníka a že také vedlejší práva pohledávky zůstanou nedotknuta. Příčilo by se právní zásadě obecně uznané, že jednostranným jednáním jedné smluvní strany

práva druhé strany nemohou býti zrušena, kdyby každá strana smluvní bez svolení druhé strany mohla postupem skutečně neb jen na oko ujednaným smlouvu o rozhodčím zbaviti účinnosti. To platí tím spíše v tomto případě, kde žalobce podle smlouvy ze dne 17. února 1912 již předem musel s tím počítati, že nastane změna v osobě druhého smluvníka. Kdyby se tudíž i za to mělo, že žalované nepřísluší ze smlouvy ze dne 17. února 1912 práva samostatná, nýbrž jen práva odvozovaná od práv banky, nebylo by příčiny, obmeziti působnost smlouvy o rozhodčím na původní strany smluvní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Pokud jde o dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. nutno především vytknouti, že neprávem žalobce tvrdí, že žalovaná dokazovala ve sporu, že závazky ze smlouvy s bankou uzavřené přešly na ni universální sukcesí. Nacpak žalovaná proti žalobnímu nároku v první řadě namítala, že žalobce uzavíraje smlouvu s bankou, která jednala za společnost s ručením obmezeným ve smlouvě zmíněnou, uzavřel smlouvu přímo s ní (žalovanou), že tedy vůbec o žádnou sukcesi nejde; — a jen pro ten případ, že by tento názor nebyl sdílen, uplatňovala, že kdyby šlo o sukcesi, byla by tu sukcese universální a nikoliv sukcese singulární. Jinak uváženo bylo soudem dovolacím toto: Jde o otázky, zda rozhodčí nález ze dne 28. dubna 1919 má základ v písemné smlouvě o rozsudím, — a zda smlouva ta uzavřena byla mezi spornými stranami. O tom, že smlouva komisionářská ze dne 17. února 1912 obsahující zároveň smlouvu o rozsudím uzavřena byla písemně, nelze důvodně pochybovati. Srovnalá vůle stran v té příčině nebyla sice v téže listině projevována, ale zákon nežadá, by tu byla jediná listina, stačí, stal-li se projev vůle, jak v obchodním styku obvyklý, výměnou souhlasných písemných prohlášení (zde listu závěrečného a vzájemného listu závěrečného), z nichž každé obsahuje neobmezené podrobení se soudu rozhodčímu. Pokud se druhé otázky týče, jest i to nepochybné, že jedním ze smluvníků byl žalobce. Prohlásil výslovně v listině jím podepsané, že pro všechny spory, jež by vzešly z ujednání touto listinou osvědčeného, podrobuje se rozhodčímu soudu, do kterého jmenuje každá z obou sporných stran po jednom členu, kteří společně si zvolí předsedu, a že pro ostatní řízení před tímto rozhodčím soudem platí ustanovení civilního řádu soudního. Zbývá proto jen otázka, lze-li za druhého smluvníka pokládati nynější žalovanou společnost s r. o. Žalobce uzavřel smlouvu ze dne 17. února 1912 ovšem s bankou v M. O. Ale tato banka vystupovala při tom vlastně jen formálně jménem svým, v pravdě však za ústřední prodejnu, kterou dle příkazu žalobce ve smluvní listině daného povinná byla zřídit v M. O. ve formě společnosti s obmezeným ručením, vyhovující náležitostem ve smlouvě podrobně uvedeným. Žalobce pak ve smlouvě výslovně prohlásil, že zřídí-li banka dle těchto zásad ústřední prodejnu ve formě společnosti s ručením obmezeným, nastoupí tato společnost na místo banky jako jeho komisionáře a to se všemi právy a závazky, jež plynou z jejich (našeho) poměru komisionářského, zavázav se zároveň, že veškeré povinnosti, k nimž se vůči bance touto smlouvou zavázal, bez dalšího vybídnutí plniti bude v plné míře i vůči této nové

společnosti. Tímto prohlášením byl žalobce vázán pro ten případ, že dojde ke zřízení zamýšlené společnosti. Není pak sporu o tom, že společnost ta skutečně byla zřízena, že vyhovuje zásadám ve smlouvě ze dne 17. února 1912 stanoveným, — a že touto společností jest žalovaná ústřední prodejna. Nelze ovšem souhlasiti s názorem žalované, že banka uzavírajíc se žalobcem smlouvu ze dne 17. února 1912 jednala jako její mandatářka, neboť mandát (příkaz) předpokládá jako mandanta jsoucí tu právní subjekt a žalovaná společnost tenkrát ještě neexistovala. Rovněž nelze tvrditi, že šlo o smlouvu ve prospěch osoby třetí, poněvadž — jak správně vytkl soud odvolací — ústřední prodejna měla nejen nabýti práv, nýbrž i převzít závazky. Není však závady považovati banku za jednatele bez příkazu ve smyslu §§ 1035 a násl. obč. zák. Že vystupovala za právní subjekt, který tenkrát ještě neexistoval, při této právní konstrukci nevádí. Případy takové nejsou platnému právu cizí. Budiž v tom směru jen poukázáno na postavení zakladatelů akciové společnosti nebo jednatelů tvořící se společnosti s ručením obmezeným, kteří jednají a uzavírají smlouvy jménem takovýchto společností před jejich vznikem. Jakmile pak v našem případě společnost s ručením obmezeným vyhovující zásadám ve smlouvě ze dne 17. února 1912 stanoveným notářským spisem ze dne 15. dubna 1912 skutečně byla zřízena a do rejstříku zapsána (§ 2 zák. o spol. s r. o.), a — jak zjištěno — písemně prohlásila, že vstupuje v práva a závazky z ujednání ze dne 17. února 1912, o čemž žalobce byl uvědoměn, — dala tato společnost (žalovaná nyní ústřední prodejna) tím zřejmě na jevo, že uznává a schvaluje to, co banka ještě před jejím vznikem za ni ve smlouvě ze dne 17. února 1912 se žalobcem ujednala; — přeměnil se takto poměr jednatele bez příkazu dodatečně v poměr plnomocenský, a slušelo nazírati na věc s právního hlediska tak, jako kdyby hned původně banka byla za žalovanou společnost jednala jako její mandatářka. Následkem toho však vzešel podle § 1017 obč. zák. přímý poměr komisionářský se všemi právy a závazky smlouvou ze dne 17. února 1912 založenými mezi žalobcem a žalovancem společností, a platí pro tento poměr veškerá ustanovení smlouvy ze dne 17. února 1912, ve kteréž ostatně na různých místech budoucí společnost s obmezeným ručením přímo jako smluvní strana jest označena, — platí tedy zejména také ustanovení o podrobení se rozhodčímu soudu pro všechny spory, jež by z ujednání toho vzešly. Žalobce musí tedy dáti proti sobě platiti toto ustanovení to tím spíše, když setrval v komisionářském poměru se žalovanou společností, využíval výhod z tohoto poměru pro něho plynoucích, a přičilo by se zásadě poctivosti ve styku obchodním, kdyby odmítal nyní pouze platnost ustanovení smluvního, které se mu zdá býti nevýhodným. Dle toho, co vyloženo, nepřešla práva ze smlouvy ze dne 17. února 1912 na žalovanou společnost sukcesí, a není proto třeba zabývati se otázkou, zdaž ujednání o rozhodčím soudu předhází jen při sukcesi universální či též při sukcesi singulární.

Čís. 544.

Rozhodnutí politické správy o vyvlastnění půdy k děláni hor není exekucním titulem pro soudní exekuci.

(Rozh. ze dne 15. června 1920, R I 341/20.)